

OSSERVATORIO LETTERARIO

*** Ferrara e l'Altrove ***

Magyar nyelvű online melléklet - Supplemento online in lingua ungherese

<http://www.osservatorioletterario.net> - <http://xoomer.virgilio.it/bellelettere/> - <http://www.testvermuzsak.gportal.hu>

Ferrara, 2007. augusztus 23. csütörtök

„Ezért mondom néktek: ne aggódjatok!”

*Beszélgetés Böjte Csaba ferences-rendi szerzetessel
a dévai árvákról, édesapja börtön-haláláról
valamint a szeretet erejéről*

Csaba atya a dévai árvákkal

Böjte Csaba az árvák „atyja”. Ma már közel hétszáz árva, félárva, illetve családi fészekből kihullott gyermek felkarolását, nevelését vállalja Déván, Szászvárosban, Torockón, Kolozsváron, Szalontán, Tusnádfürdőn...

– Egyik magyarországi bemutatkozásuk során egy napot önökkel töltöttem Gödöllőn. Ezek a gyermekek testileg-lelkileg egészségesek. A szeretet csodára képes?!

– Örvendek, ha így látja. Csodálom, Isten milyen jó minőségű embereket teremtett. Szilágyi Domokos költő ezt így fogalmazta meg: „Mennyi mindent kibír a nyavalyás”. Pedig sok nehézségen estek át ezek a gyermekek. Hiszem: arra születtünk, hogy épek, egészséges, boldogok legyünk ezen a földön.

– **Csaba atya, mintegy évtizedes szeretet-gyakorlás és átadás után, hogyan látja: szeretetre csak szeretettel válaszolhatunk?**

– Tegnap prédikáltam az *emmausi* tanítványokról. Milyen csodálatos Jézus gesztusa, aki az elszomorodott, elcsüggedt, elbátortalanodott tanítványok után siet, akik épp ott akarják hagyni az egész ügyet. Jézus utánuk megy és beszélget velük: nyugtatja, biztatja, bátorítja őket. Isten ezt ma is megteszi újból és újból az emberiséggel. És mi is ezt kell tennünk. Az emberek útközben elfáradnak, elcsüggednek, reménytelenné válnak, de ha Jézus Krisztus szellemével – sokszor vérző szívvel –, melléjük szegődünk, segíthetünk, hogy talpra álljanak és erőt merítsenek.

– **Csaba testvér! – így szólítják önt az árvák. Beszéljünk az első pillanatról! Meglátott az utcán egy csellengő gyermeket és úgy érezte, segítenie kell?**

– Isten szerencsére nagy szívet teremtett belém, mindig vonzódtam a kisebb, az elesettebb felé. A ferencesek magukat *kisebb testvérek* tartják. A világ kisebb testvérei akarnak lenni. Ennek jelentése: a kicsinyeket, az elesetteket támogatjuk és szeretjük. Hiszem, hogy ezen a földön a legnagyobb érték az élet. Mélyen megrendített, amikor tudatosult bennem: Kétezer évvel ezelőtt – hatalmi szóra – kioltják a gyermekek életét *Bethlehemben*. *Szent József* választhatott hivatása, karrierje, barátai, az egész életformája és a Kis Jézus között. *Szent József* – bár nem övé vér szerint a Kis Jézus –, mégis az élet, a gyermek mellett döntött. Az egyetlen helyes döntést hozta meg. Ma is, aki nem az élet mellett dönt, nem a szeretet mellett dönt, nem a gyermekek mellett dönt, lehet, hogy nagyon gazdag lesz, de boldog soha.

– **Csaba atya átélhette-e gyermekkorában a teljes családi együttlét örömét?**

– Sajnos, nem. Édesapámat politikai okok miatt börtönbe zárták. Rólam csak úgy szerezhetett tudomást, hogy édesanyám három év múlva elküldte neki a kis, kék színű papucsomat a csomagban. Apám ekkor felujjongott: *Húha, fiam van!* „*Madárnyelven*” tudta meg, hogy élek. Kiszabadulása után – a börtönben többször megverték és a hasnyálmirigye kifakadt –, másfél hónap múlva meghalt.

– **Megrázó történet. Miért került édesapja börtönbe?**

– 1956 után költeményeket írt. Egyik versében térről, farkasüvöltésről, és a közelgő tavaszról írt. Ezt „*a rendszer elleni izgatásnak*” minősítették a kommunisták. Emiatt kapott 7 évet, melyből 4 és fél esztendő telt le.

– **Ezek szerint Csaba atyát egyedül nevelte az édesanyja.**

– Igen. Ő nevelt, nagyszüleimmel együtt, nagy szeretetben.

– **E drámai körülmény között született-e testvére?**

– Igen. Édesapám – nagyon tisztetem őket, mert nagyon kevés idő adatott nekik, hogy szeressék egymást –, miután kiszabadult a börtönből, a rövid másfél hónap alatt fogant meg a húgom, aki apám halála után nyolc hónappal született.

– **Hogyan érelődött önben a gondolat, hogy pap lesz?**

– Nekem nagyon fáj mindaz, ami *Romániában* történt a kommunista időkben. Egyfelől láttam azt a mérhetetlen rombolást, melynek annyi áldozata volt. Az egész rendszer: a kollektivizálás, az államosítás, a börtönbe zárások, nem vitték előbbre a világot. A kommunizmus nagy kitérő volt. A nyolcvanas évek elején, nem láttam más lehetőséget a világ megváltoztatására, mint, hogy tanuljak, pap legyek, és szolgáljam Istent. Ezáltal mosolyt hozhassak a földre.

– **Tudomásom szerint Csaba atyát titokban szentelték pappá...**

– A kommunista időkben, ha valaki templom körüli körökben mozgott, előbb-utóbb zaklatni kezdték. Én is jártam ifjúsági találkozókra, amikor házkutatást tartottak nálunk. Szegény anyám nagyon megijedt, mert apámat egy házkutatás alkalmával vitték el. Amikor a *Teológiára* jelentkeztem, azzal kerestek meg, kizárnak a pártból. Mondtam nekik, nem vagyok párttag. Erre azt válaszolták: akkor kizárnak a KISZ-ből. Mondtam nekik, KISZ-tag sem vagyok. Próbáltak megfélemlíteni, de a püspökség felvett *Gyulafehérvárra*, és rendes körülmények között végeztem el a teológiát. A ferences rendbe titokban jelentkeztem 1982-ben, s erről a döntésemről csak a lelkivezetőm, az érsek, és a provinciális tudott. Ekkor már készültem a szerzetesi életre.

– **Édesanyja örült-e, hogy Csaba atya a papi hivatást választotta?**

– Azt hiszem, inkább féltett, nehogy apám sorsára jussak. Meg attól is tartott, vajon megállom-e a helyem? Szerencsére elmondhatom: édesanyám még él és az egyik legkedvesebb munkatársam.

– **Csaba testvér 700 gyermek nevelését, gondozását vállalta. Milyen körülmények közül kerültek ezek a fiatalok a dévai Magyarok Nagyasszonya Kollégiumba és a többi Otthonba?**

– Mindegyikük sorsa más. De nekem természetes: ha valaki bekopog és segítséget kér, nyitott ajtóra talál. Általában, ha a plébánosok, vagy az emberek látnak kószaló, csellengő gyermekeket, szólnak. Egyik gyermekünk például kiszökött otthonról. Az anyukája bezárta a házba. A kicsi, négy éves kislány

nagyon félt, mert egerek futkostak a lakásban. Kiugrott az ablakon, s kószálása közben találtak rá. Három hét múlva került elő az édesanyja, s miután látta, hogy jó helyen van nálunk, ránk bízta a nevelését. Szeretném hangsúlyozni: igazából én csak „családfenntartó” vagyok. Egy-egy nevelő mellé kerül nyolc-tíz gyermek, így működik nálunk a „család”. Persze, az én nyakamba is felülnek a gyermekek, de valójában egy-egy „szociális család” gondolja őket.

– **Mennyire sérültek ezek a gyermekek?**

– Mindig mondogatom nekik: ne nézegessenek vissza! Kell látniuk maguk előtt a célt, amely felé haladnak. A gyermek, ha sokat néz visszafelé és számbaveszi a bántásokat, veréseket, rúgásokat, vagy a megerőszakolását, menthetetlenül összeesik feje fölött a hullám. Fontos, hogy lásson maga előtt célt és azt próbálja megvalósítani. Ez a gyógyulás legjobb módja.

– **És a sok-sok szeretet, amit kapnak az Otthonokban.**

– Igen, ez nagyon fontos. Érezze, hogy szeretik, értékelik, hogy ő is képes valamire. Hogy például ennyien megtapsolják *Budapesten, Gödöllőn* vagy *Győrben*. Ez mind gyógyít és erőt ad nekik álmaik szövögetésében.

– **Évek során Csaba atya – Isten kegyelméből – megszorította árvaházainak számát! Felsorolná az otthonok helyszíneit?!**

– Gyermekvédelmi munkánkat szeretnénk a nagycsaládok, a veszélyeztetett, a bajba jutott családok támogatásával kezdeni. Nemcsak tanáccsal, jó szóval, hanem anyagi támogatással, tanszerrel, ruhával is segíteni akarjuk a szülőket, a gyámokat, hogy gyermekeik szépen, egészségesen fejlődjenek. Az lenne jó, ha ez a megelőző tevékenység elégséges lenne. Istennek hála akarunk is, de tudunk is a bajba jutott embereken segíteni, amennyiben megkeresnek.

Természetesen az is igaz, hogy a segítség soha nem elég, ezért a komolyabb bajban lévő gyermekek számára *Iskolaházakat* szervezünk. Sajnos sokszor úgy tapasztaljuk, a szülők, nagyszülők, a gyermek gyámjai nem képesek különféle okokból kifolyólag felügyelni, irányítani a gyermek fejlődését, és ilyenkor a magára maradt gyermek, fiatal – még ha van is, ahol lakjon – könnyen veszélybe kerül. Testi, lelki, szellemi fejlődése visszamarad. Ezért a nem különösen veszélyeztetett gyermekek számára *napközi otthonos* tevékenységet hoztunk létre. Nyugaton az állam is fenntart ilyen tevékenységet. Ezekbe az otthonokba iskola után jönnek a gyermekek. Itt nevelőjük vezetésével bevásárolnak, elkészítik az ebédjüket, felkészülnek a másnapi oktatásra, játszanak, tisztálkodnak, majd este hazamennek. Alapítványunk jelenleg *26 erdélyi helységben tart fent napközi otthont, összesen 688 gyermek számára*. Amennyiben ez a tevékenység nem elégséges, akkor szükséges a gyermeket, a fiatalot a bentlakó otthonba befogadni. Napközi otthonaink, iskola házaink találhatóak *Nyárádszeredában*, ahol már harmadik éve működik az otthonunk *Puiu Aranka* vezetésével. Jelenleg két csoportban 42 gyermek tanul, a város által átengedett szülészettől kialakított otthonban. *Nyárádremetén* második éve működik az otthonunk, 41 gyermek fog itt vakációzni. A község átengedett egy szép, de nagyon elhanyagolt, évek óta nem lakott ingatlant, melyet belülről *Nyulas Anikó* a munkatársával rendbe szedett. *Nyárádremete* mellett, *Vármezőn* is működik egy otthonunk, 28 gyermek jár ide. Lakást szerettünk volna vásárolni számukra, már meg is egyeztünk az eladóval, de aztán felverték az árat, s mi visszaléptünk a vásártól. Ám egy helybeli lakos a gyermekek iránti szeretetből önként átengedett egy szép falusi házat nagy udvarral, kerttel, így ennek az otthonnak is van saját csiga háza. *Parajdon* szintén második éve működik a napközi otthonunk. Kovács Ágnes és munkatársa harmincöt csillogó szemű gyermekkel várja a vakációt. *Parajdbányán*, a környéken élő roma gyerekek számára indítottunk be egy napközi otthont. Itt 20 gyermeket fogadunk naponta ugyanakkora szeretettel, figyelemmel, mint bárhol máshol. Az állami iskolában működő otthonban *Nagy Magdolna* nevelőnő törődését, jóságát a gyermekek kacagásával, iparkodásával hálálják meg. Hisszük, hogy egyetlen földre hullott esőcsepp sem tér vissza az égbe anélkül, hogy meg ne teremje a maga gyümölcsét. *Alsósófalván* *Nagy Csilla* nevelőnő vezetésével mindennap 22 gyerek készül a másnapi oktatásra. Itt is az állami iskolában kaptunk helyet. *Felsősófalván* 20 aranyos gyermeket nevel *Gagy Margit* nevelőnő. Ha Isten segít, megvásárolunk egy szép, régi, tornácos faházat, s az ősztől abban kezdenek el az új tanévet a gyermekek. *Illyésmező*, Szováttától nem messze, félreeső, ugyanakkor csodaszép völgyben fekszik, ahol *Demény Tünde* nevelőnő 24 gyermeket oktat, nevel nap mint nap. Itt is, akárcsak másutt, ha a gyermekek magukra maradnának, fokozatosan kimaradnának az iskolából, s így lemaradnának a tanulásban. *Siménfalván*, a Nyikó mellett, a 2006-os nagy árvíz után létesítettünk napközi otthont. Itt 18 gyermeket oktatunk, nevelünk szeretettel. A kedves *Bíró Betti* nevelőnő az állami iskolában végzi lélekmentő munkáját szerényen, egyszerűen, de nagyon eredményesen. *Oroszhegyben* az idén létesült napközi otthon, két csoport indult 50 gyermekkel, a helybeli plébános átengedte a szép új tanulmányi házat. Itt nemcsak iskolások, de már óvodások is járnak a napközibe. *Székelyvárságon* *Kovács Gáspár* és kedves felesége a saját otthonába fogadott be

22 gyermeket. Istennek legyen hála sikerült megvásárolni a nevelőink szomszédjában lévő 70 négyzetméteres lakást, így ennek a napközi otthonnak egy része bentlakó otthonná fog alakulni az ősztől. Adná az Isten, hogy az élet szolgálatában vállalt áldozataink megtérüljenek az eredményeket elérő gyermekeink életében. *Máréfalván Olosz Kató* nevelőnő 22 gyermekkel foglalkozik az államosított kántori lakásban, melyet nemrég visszakért az egyház, de melyben – az idén még – az állami iskola is működött. Türelemmel várjuk, mi lesz az épület sorsa. *Szentkeresztbányán Siklódi Mónika*, a kántor úr felesége 20 kisgyermekkel járja az emberré válás rögzös útját: bevásárolnak, főznek, tanulnak, játszanak. A helybeli plébános *Balázs Hegedűs József* nagylelkűen átengedte a napközis csoportnak az ifjúsági ház nagytermét, itt használhatjuk a fürdőszobát, hideg-meleg víz áll a rendelkezésünkre, és lehetőségünk van meleg ételt főzni. *Szentegyházfaluban Elekes Mária* több gyermeket is befogadott az otthonba, de rendszeresen 21 gyermek jár oda. Az iskolában olyan osztályteremben találtak otthonra a gyermekek, melyben délelőtti tanítás folyik. Így meleg otthonban, de csak hideg étellel fogadhatja a gyermekeket a nevelőnő. Bízunk benne, hogy az idén beindult kis csoport itt is meg fogja kapni a maga iskolaházát. *Gyergyószárhegyen Csergő Hajnalka* felügyelete alatt a harmadik tanévet zárja a napközis csoportunk. A kolostor mellett saját otthont alakítottunk ki, fürdőszobával, konyhával, ebédlővel. Két csoportba 43 gyermek jár. *Gyergyóremetén*, ebben a szép nagyközségben, a központi iskolánál *Ferenc Ágnes* 23 gyermekkel, az iskolától kapott teremben végzi a gyermeknevelés szép, de embert próbáló munkáját, már egy éve. A gyermekek igazi székely életerőtől hajtva éppen futballoztak, de pillanatok alatt virágot is varázsoltak nekem a sok-sok puszti mellé. Biztos, hogy a kedves nevelőnőnek nem könnyű, amikor a tanulás mindennapi nyergét felrakja e szilaj csapatra. Gyergyóremetéhez tartozik *Csutakfalva*. Itt *György Mózes Renáta* már a második tanévzáróra készül 23 gyermekével. Ők a nemrég szépen felújított helybeli iskolában kaptak egy termet, melyet szépen berendeztek, otthonossá tettek. Mindennapi munkájukat úgy a polgármester, mint az iskola vezetősége, tantestülete értékeli, elismeri. *Gyergyóditróban Bíró Júlia* 24 gyermeket oktat, nevel az iskola egyik osztálytermében működő napközi otthonban. Itt is a napokkal ezelőtti látogatásomkor, mint régi barátot, testvért köszöntöttek a gyermekek, megmutattak mindent. Érződött, hogy otthon, egy családhoz tartozónak érzik magukat, annak ellenére, hogy csak a tanév második felében indult ez a csoport. *Orotván Tamás Mária* a helybeli igazgató jóvoltából talán az egyik legszebb napközi otthonot rendezte be igen rövid idő alatt. Itt a 22 gyermek, a sáros falusi környezet ellenére, szépen papucsban, padló szőnyegen, igényesen berendezett teremben készülhet fel a másnapi órákra. A vidék nagyon eldugott és nagyon szép, csak ajánlani tudom, hogy akit a jó szerencséje erre a vidékre visz – a többi házunk mellett –, látogassa meg ezt a csodálatos, jókedvű, életerős közösséget. *Ágyán*, a Körösjenő melletti kis faluban, *Búzás Tünde* neveli nagy szeretettel a 21 kis napközis gyereket, a helybeli iskola egyik osztálytermében. Ottjártamkor örömmel tapasztaltam, hogy itt is milyen kedves aranyos gyerekek vannak. Fogarason, *Márkú Julianna* a helybeli plébános, *Fórika János* atya jóvoltából, a hajdani ferences zárdában, nagyon jó körülmények között nevel egy csoport gyermeket, már második tanéve. A szórvány közösségeink megmaradásáért vívott küzdelemben talán ez a kacagó, jókedvű kis közösség jelenthetne reális reményt. *Balánbányán, Györfi Júlia* 18 gyermek nevelését vállalta, a helybeli iskola egyik termében.

– **Ez óriási gyarapodás, s Csaba testvér még nem szólt a bentlakásos otthonok szaporodásáról...**

– Sajnos mindig voltak, és vannak olyan gyermekek, akik számára a napközi otthonos ellátás nem elégséges. A gondok, bajok tönkreteszik a gyermekeket, meggátolják lelki, szellemi, erkölcsi kibontakozásukat, növekedésüket. Amikor már semmi más megoldásra nincs lehetőségünk, akkor a legközelebbi vérszerinti rokon írásos kérésére befogadjuk a gyermekeket *bentlakásos otthonainkba*. Természetes, hogy az itt élő fiatalok tarthatják a rokonokkal a kapcsolatot, sőt vakációkban haza is mehetnek, ha a rokonok tudják őket fogadni. *Jelenleg 15 otthonban pontosan 700 (engem is meglepett a kerek szám) bentlakó gyermeket oktatunk, nevelünk.* Ugyanakkor négy erdélyi és egy magyarországi otthonunkat szeretnénk a nyár végéig átalakítani, felszerelni, és kacagó gyermekekkel, belakni. Bentlakó otthonaink működnek *Déván, Szászvároson, Kolozsváron, Szovátn, Szalontán, Zsombolyán, Torockón, Gyergyószárhegyen, Petrozsényben, Gyulafehérváron, Kisiratoson, Tusnádfürdön, Kovásznán, Csíkszeredán és Arkoson.*

– **Hírek szerint közadakozásból épül Csobánkán a magukra maradt anyák Otthona. Milyen tapasztalatokról tud beszámolni, hisz május 12-én találkozott a segíteni szándékozókcal...**

– *Csobánkán* indul az alapítványunk első magyarországi otthona. *Erdő Péter* bíboros úr azt kérte az alapítványunktól, hogy hozzunk létre egy olyan otthonot, mely a meg nem fogant életet szolgálja. Tudatában vagyunk annak, hogy a több tízezer abortusz áldozatát nem tudjuk megmenteni, de legalább reális alternatívát szeretnénk mutatni az édesanyáknak. Lehetőséget arra, hogy csendes,

védett környezetben kihordják a gyermekeiket. Segíteni szeretnénk, hogy a kisbaba szülei rendezzék a jó Istennel, egymással, a nagyszülőkkel, az állami- és egyházi hatóságokkal a kapcsolatukat, hogy így a megszülető gyermeknek szép családja mellett, minden lehetősége meglegyen ahhoz, hogy boldog ember legyen ezen a földön.

Lassan 15 éves dévai gyermekvédelmi tevékenységem során Isten nagyon sok kedves gyermekkel, munkatárssal, jótevővel ajándékozott meg. Nincs két egyforma ember, gyermek, mindegyik Isten áldása, ajándéka. Az évek alatt voltak megrendítően szép percek, de csontig vágó nehéz pillanatok is. Megtapasztaltam Isten kézzel érinthető közelségét, de a marék porból született lényem behatároló korlátait is. Szívemben mérhetetlen az öröm, amiért az Úr bevont ebbe a csodálatosan szép „*kalandba*”, és megengedte, hogy nem a test és a vér kívánságából, hanem az ő szent akaratából én is, akárcsak *Szent József*, életet hordozó apa, atya lehettem. Istennek legyen hála mindenért!

– **Papi jelmondatában Csaba atya hivatása világosan kirajzolódik, holott szolgálata kezdetén nem tudhatta: Isten ennyi teremtményét bízta majd gondoskodó szeretetére. Nem csodálatos ez a Gondviselés?**

– Gyermekkoromban mindig arra vágytam, olyan házam legyen, ahová bárki bekopoghat. És ha bajban van, otthonra találjon. Fontos tudni: a gyermekek mellett befogadtam több, mint 80 fiataalt, akik nevelik őket. Sokan munkanélküliek voltak, mások különféle gondokkal küszködtek. A *Vatikáni Zsinat* egyik gondolatát választottam papi jelmondatommá, mely így hangzik: „*Isten azt akarja: az emberiség egy nagy családot alkosson és mindannyian egymásnak testvérei legyünk.*”

Frigyesy Ágnes

